

Länsstyrelsen Stockholm
Box 22067

104 22 Stockholm

Diarienummer 5511-31985-2016

Vindbolaget i När AB, Gotlands kommun, ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Vindbolaget i När AB (bolaget) har ansökt om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken på fastigheten När Öndarve 3:2 i När socken, Gotlands kommun. Ansökan omfattar nedmontering av fem befintliga mindre verk och uppförande av ett nytt vindkraftverk med totalhöjd av maximalt 150 m.

Naturskyddsföreningen Gotland (föreningen) avstyrker bolagets ansökan vad gäller uppförande av ett nytt vindkraftverk med hänsyn till områdets höga naturvärden och flera motstående riksintressen.

Nedan redogörs kort för föreningens inställning.

Olämplig lokalisering

Naturskyddsföreningen Gotland anser generellt att vindkraften har en viktig funktion i samhället men att den ska byggas på de mest lämpliga platserna där den inte riskerar att allvarligt skada höga naturvärden. Föreningen arbetar aktivt för att vindkraften skall lokaliseras till platser som medför minst skada på naturvärden, se Naturskyddsföreningen Gotlands *Vindkraftspolicy* (2008) och Naturskyddsföreningens studiehandledning *Vindkraft på rätt plats* (R. Olsson 2014). Se figur 1.

Naturskyddsföreningens klimatpolicy från 2013 anger att vindkraftverken ska etableras i lägen där de inte hotar höga natur- eller miljövärden, och med stor hänsyn till sociala värden. Verken får inte placeras så att de hotar värdefulla biotoper och flyttnings- eller häckningsområden för stora fåglar. Etablering ska som huvudregel undvikas på platser som skyddas enligt miljöbalken (nationalparker, riksintressanta områden för naturvård och friluftsliv, naturreservat m m) och i andra känsliga eller skyddsvärda områden. Vindkraftverk ska i första hand lokaliseras till områden som redan är exploaterade eller bullerstörda, som utefter vägar och vid industriområden.

Den föreslagna lokaliseringen ligger inom områden av riksintresse för naturvård, kulturvård, friluftsliv och rörligt friluftsliv enligt 3 kap och 4 kap miljöbalken. Lokaliseringen ligger i direkt anslutning till kusten och hotar därmed värdefulla biotoper och flyttstråk för fåglar, bl a större rovfåglar. Av ansökan framgår att den föreslagna platsen ligger vid ett populärt promenad- och cykelstråk. Se figur 2.

Föreningen anser av nämnda skäl att den föreslagna lokaliseringen för det nya verket är olämplig och att bolaget inte har visat att platsen är lämplig. Detta gäller båda de föreslagna, alternativa lokaliseringarna.

Föreningen anser inte heller att uppförande av ett nytt vindkraftverk på platsen utgör den mest lämpade markanvändningen enligt bl a 2 kap 6 § och 3 kap 1 § miljöbalken. Föreningen anser att de allmänna intressena gällande naturvård, kulturvård, friluftsliv och rörligt friluftsliv väger tyngre än det enskilda ekonomiska intresset för bolaget.

Bolaget skriver i ansökan (sid 100) att den föreslagna platsen är en av Gotlands vindrikaste och att den därmed uppfyller kraven om bästa möjliga lokalisering. Bolagets snäva bedömning bortser helt från allmänna intressen enligt ovan och strider därmed bl a mot kunskapskravet 2 kap 2§ miljöbalken. Regionens översiktsplan säger ”*det faktum att medelvinden på 71 meter över nollplansförskjutningen överstiger 6,5 m/s innebär att det blåser tillräckligt på hela Gotland för att uppnå riksintressestatus*” vilket motsäger bolagets bedömning. Se figur 3.

Otydlig översiktsplan

Region Gotlands översiktsplan *Bygg Gotland 2010-2025* pekar ut områden för vindkraftutbyggnad. Den aktuella platsen pekas ut som ett befintligt vindbruksområde som bör generationsväxlas.

Översiktsplanen är dock otydlig beträffande vilka områden som bör byggas ut och fastslår att alla utpekade områden inte är lämpliga:

- *Kommunen har för avsikt att verka för att nu utpekade riksintresseområden kompletteras eller i vissa fall kan övervägas att bytas ut mot andra, totalt sett mer lämpliga områden för vindbruk (sid 33).*
- *Det ställs stora krav på hänsyn till andra intressen vilket bl a innebär att långt ifrån all utpekad mark kommer att kunna bebyggas med vindkraftverk (sid 41).*
- *De för vindbruk utpekade områdena kan ses som en bruttolista (sid 135).*

Att platsen är utpekad i översiktsplanen innebär alltså inte att platsen är lämplig. Lämpligheten avgörs först i prövningen.

Tidigare verk ej tillståndsprövade

Befintliga vindkraftverk har enligt ansökan etablerats utan krav på miljötillstånd.

Att det redan finns vindkraftverk på platsen innebär inte att det ställs lägre krav på prövningen för det nya verk som planeras. Prövningen skall naturligtvis ske enligt nu gällande regelverk och praxis.

Inget behov av mer vindkraft

Det nationella målet för vindkraften anger en planeringsram på 30 TWh/år varav 20 TWh/år till lands. Befintliga vindkraftverk gav 2015 ca 6400 MW vilket motsvarar 16 TWh/år. Projekt med alla tillstånd klara men som inte byggts på grund av dålig lönsamhet motsvarar ytterligare drygt 11000 MW eller drygt 30 TWh/år. Om dessa tillståndsgivna verk byggs överskrider den nationella planeringsramen.

Mot denna bakgrund motiverar bolagets enskilda intresse av ytterligare vindkraftutbyggnad enligt ansökan inte att de allmänna intressena enligt ovan åsidosätts.

Hot mot skyddade fågelarter

Föreningen anser att bolagets fågelinventering har stora brister. Inventeringen av större rovfåglar omfattar bara ett fåtal dagar under februari-mars 2015, totalt 19 timmar, vilket är otillräckligt för att säkert klarlägga förekomst och flygrörelser av exempelvis örn. Trots den korta observationstiden sågs havsörn vid 9 tillfällen och kungsörn vid två tillfällen. Av inventeringen framgår inget om örnarnas flygrörelser inom närområdet eller längs kusten vilket är en allvarlig brist.

Mark- och miljööverdomstolen beslutade 2012 i dom M 8344-11 att vindkraftverk inte får uppföras vid Mästermyr på Gotland mot bakgrund av örnförekomst. Flera andra domar har därefter även fastställt skyddsavstånd till särskilt skyddsvärda fågelarter samt påtalat att livsmiljöer inte får fragmenteras, till exempel MMÖD M 7639-11 och M 10072-12 samt MMD M 3905-12, M 260-13, M 2571-13, M 1423-14, M 2728-15 och M 2627-15, M 528-15 och M 5993-15.

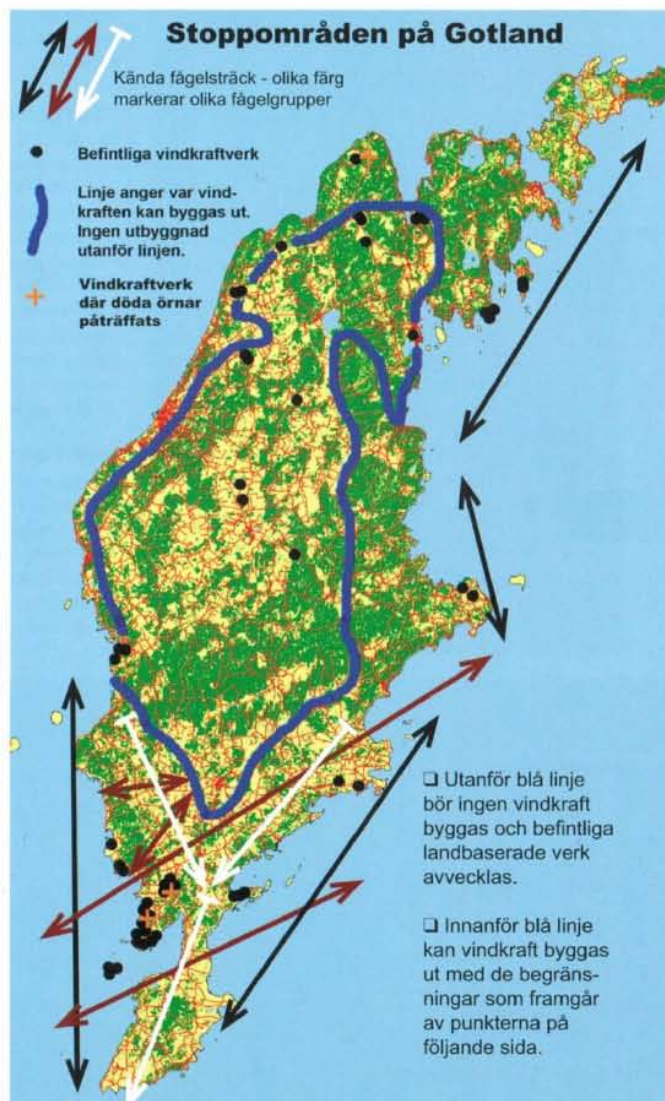
Föreningen menar att dessa prejudicerande domar omöjliggör en nybyggnad av vindkraftverk vid När med hänsyn till platsens naturvärden och fågelliv. Ytterligare stöd för denna uppfattning fås i två nyligen avgjorda vindkraftärenden i Mark- och miljödomstolen, M 528-15 och M 5993-15, gällande förekomst av örn.

Flera av domarna säger att vid bedömningen om en vindkraftparks lokalisering kan godtas med hänsyn till artskyddsförordningen ska hänsyn inte bara tas till möjligheten att innehålla de buffertzoner / skyddsavstånd som anges i Naturvårdsverkets

rapport 6467 *Vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss* utan det måste göras en helhetsbedömning i fråga om etableringens påverkan på området som fågellokal. I de aktuella domarna M 528-15 och M 5993-15 pekar domstolen på närområdets betydelse för örn med hänsyn till häckning, flygstråk samt födosök och att uppförandet av vindkraftverk, utöver risk för kollisioner, skulle fragmentera området och orsaka barriäreffekter som riskerar att störa örnarna och tränga bort dem från boplatser och födosöksområden.

Det är anmärkningsvärt att fågelinventeringen inte nämner dessa tidigare domar och betydelsen av att klarlägga örnarnas flygrörelser.

I fågelinventeringen sägs att ”området frekventeras av örnar, främst kring Auster-viken, och i mindre utsträckning kring platsen för vindkraftverket. Enstaka örnar följer ibland strandlinjen söder om verket, men risken för kollisioner med det planerade verket bedöms inte som påfallande stor.” Vi menar att även dessa begränsade observationer under kort tid tydligt pekar på riskerna för bl a örn.

Figur 1

Utdrag ur Naturskyddsföreningen Gotlands vindkraftpolicy (2008)

Ingen utbyggnad bör ske utanför blå linje

Hot mot fladdermöss

I ansökan sägs att uppföljning av anläggningens eventuella påverkan på fladdermöss ska ske genom att under de första två åren fastställa förekomsten av fladdermöss runt vindkraftverket. När förekomsten fastställts skall en bedömning göras om skaderisken motiverar att skyddssystem som minimerar risken för skador på fladdermöss installeras.

Föreningen menar att om det föreligger osäkerhet om risken för negativ påverkan på fladdermöss måste detta utredas innan nytt vindkraftverk byggs. Finns det risk får tillstånd inte ges, vilket bl a följer av 2 kap 3 § miljöbalken.

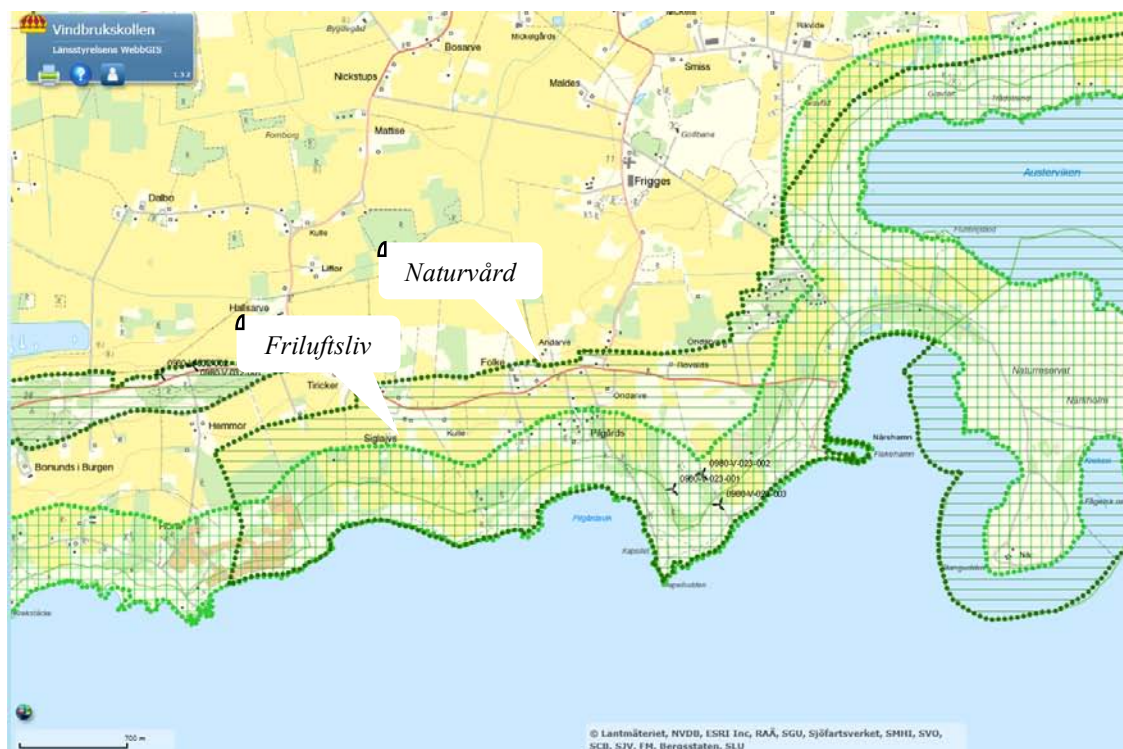
Sammanfattning

Naturskyddsföreningen Gotland anser att den föreslagna lokaliseringen är ytterst olämplig med hänsyn till områdets höga naturvärden och motstående riksintressen och att den inte är förenlig med svensk lag (Miljöbalken) eller EU:s lagstiftning (Fågeldirektivet (Rådets direktiv 2009/147/EG) samt Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG)). Föreningen yrkar därför att ansökan avslås.

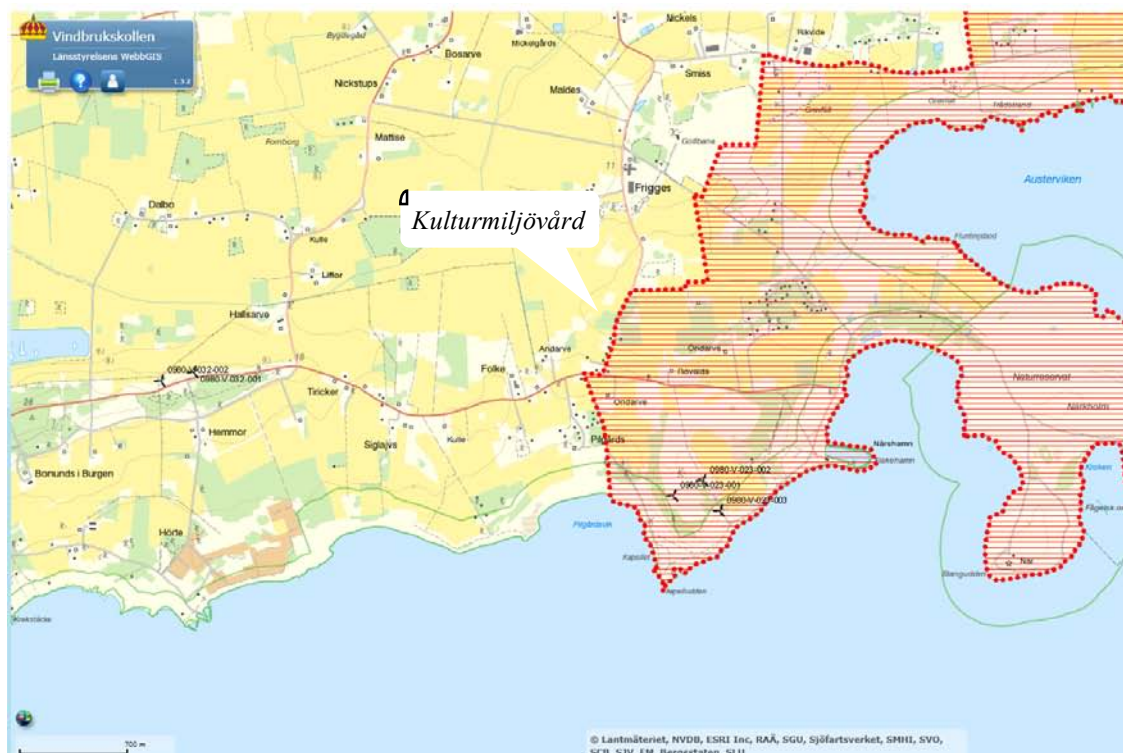
Naturskyddsföreningen Gotland

Anncatrin Hjernquist, ordförande

Richard Bernström, vice ordförande

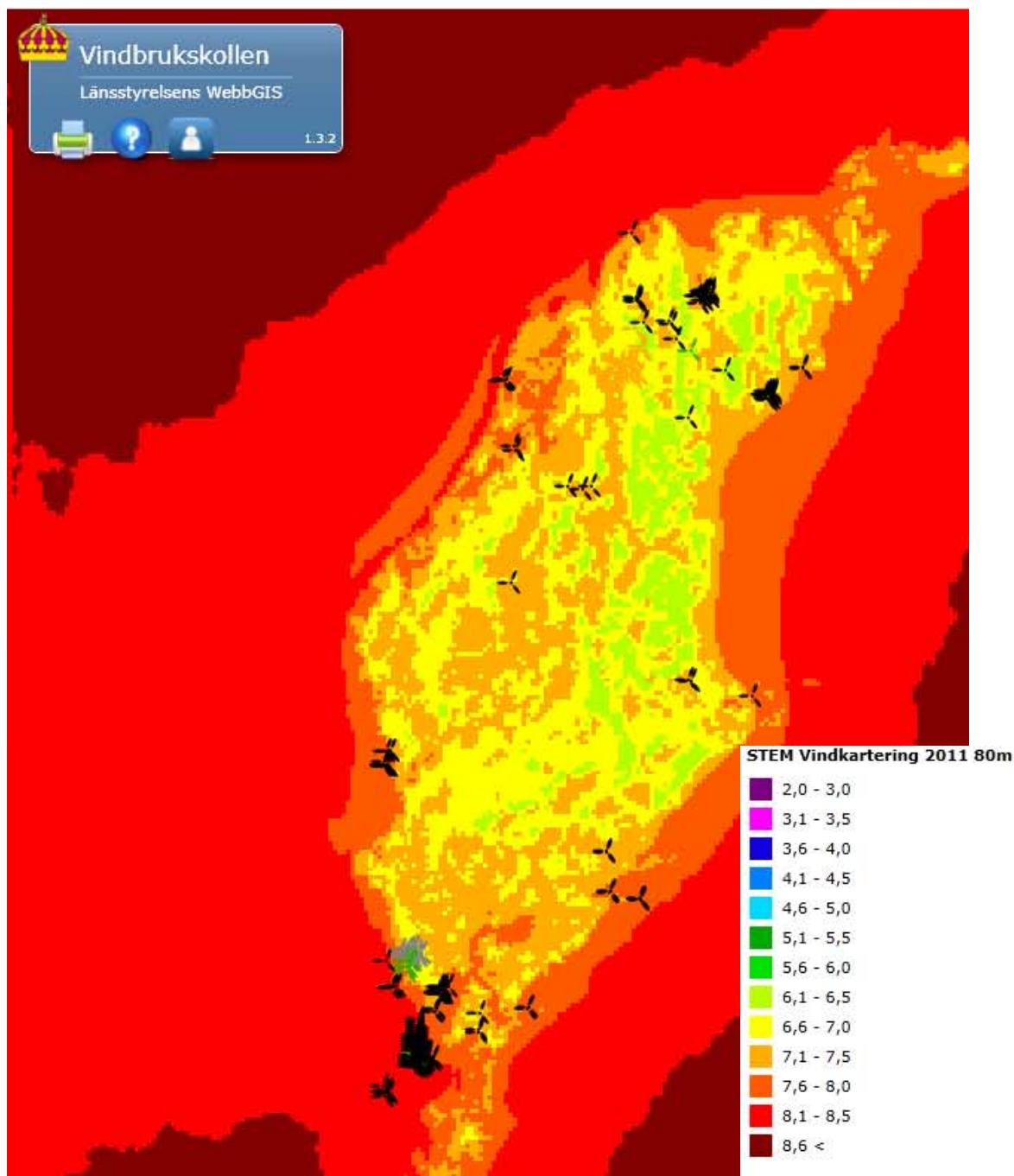

Figur 2 a. Riksintressen enligt 3 kap miljöbalken (Vindbrukskollen)

Figur 2 b. Riksintresse enligt 3 kap miljöbalken (Vindbrukskollen)

Enligt 4 kap miljöbalken utgör dessutom hela Gotland riksintresse för rörligt friluftsliv.

Figur 3. Vindhastighet på 80 m höjd. Små skillnader mellan olika delar av Gotlands kust, även delar av inlandet (Vindbrukskollen).